

การสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร และแผนพัฒนาการทางด้านสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ของการบริการด้านสาธารณสุข

กิจการด้านสาธารณสุขของเทศบาลนครกรุงเทพนั้นนับได้ว่าเป็นกิจการการหลักของเทศบาลในการบริการให้กับประชาชนในเขตเทศบาล โดยเฉพาะในเรื่องการระงับทุกข์บำรุงสุข ฉะนั้น กิจการดังกล่าวจึงมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความจำเป็นในชีวิตประจำวัน อันได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล ตลอดจนการให้บริการสงเคราะห์ต่าง ๆ แก่ประชาชน ยากจน กิจการทั้งหมดนี้ส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายสาธารณสุขเทศบาลนครกรุงเทพ ซึ่งถือได้ว่างานนี้ของเทศบาลเกี่ยวข้องกับประชาชนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

ฝ่ายสาธารณสุขเทศบาลนครกรุงเทพ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่กว้างขวางมาก เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สุขภาพอนามัยของประชาชนทั้งหลายในเขตเทศบาลทุกคน สรุปแล้ววัตถุประสงค์ของการดำเนินงานด้านสาธารณสุขมีดังนี้

1. ควบคุมและป้องกันโรคภัยไข้เจ็บและปทัชเหตุนานตรายแก่ประชาชน หมายถึง ฝ่ายสาธารณสุขมีหน้าที่ในการควบคุมและป้องกันโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและระบาดในหมู่ประชาชนได้ เช่น โรคไข้ทรพิษ อหิวาตกโรค ฯลฯ โดยตั้งกองควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ มีหน้าที่ในการขจัดโรคติดต่อต่าง ๆ โดยการให้สุขศึกษาแก่ประชาชน ทำการฉีดวัคซีน ปลูกฝี ป้องกันโรคนั้น ๆ ไม่ให้ลุกลามต่อไป

2. ส่งเสริมสุขภาพอนามัยทั้งร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ หมายถึง หน้าที่ของแผนกสงเคราะห์แม่และเด็กของศูนย์บริการการสาธารณสุขในการที่จะดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยทั้งร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ โดยการส่งเสริมให้คำแนะนำตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์ ดูแลจนกระทั่งคลอดและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมด้วยจิตใจอันดีเป็นกำลังของประเทศในภายหน้า

3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี โดยการส่งเจ้าหน้าที่พยาบาลของศูนย์บริการสาธารณสุขออกไปเยี่ยมตามบ้านของประชาชน แนะนำให้รู้จักเลือกและปรุงแต่งอาหารที่มีคุณค่า มีประโยชน์แก่ร่างกายให้สมาชิกในครอบครัว อันเป็นการส่งเสริมสุขภาพอนามัยวิธีหนึ่งด้วย

4. ดำเนินวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีอายุยืนนานและอยู่ในสภาพสังคมที่ดี โดยการเปิดศูนย์บริการสาธารณสุขขึ้นในชุมชนในเขตเทศบาลให้ทั่วถึง อันเป็นบริการรักษาพยาบาล ด้านเจ็บป่วยทั่วไป และเป็นงานป้องกันโรคภัยไข้เจ็บของราษฎรไม่ให้เกิดขึ้น

เมื่อทราบวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของฝ่ายสาธารณสุขแล้ว ควรจะทราบถึงความจำเป็นและประวัติการสาธารณสุขของเทศบาลนครกรุงเทพฯ

ประวัติและวิวัฒนาการของฝ่ายสาธารณสุข

งานด้านสาธารณสุขในกรุงเทพมหานคร ได้ถือกำเนิดขึ้นในรัชกาลของสมเด็จพระปิยมหาราช (ร. 5) โดยมีพระราชกำหนดขึ้นฉบับหนึ่งเรียกว่า พระราชกำหนดการสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) เป็นกฎหมายที่แสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนว่า มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันโรคติดต่อมิให้เกิดแพร่หลายขึ้น การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชกำหนดนี้เป็นหน้าที่ของกรมสุขาภิบาล สังกัดกระทรวงนครบาล ซึ่งมีเจ้าพนักงานแพทย์สุขาภิบาล และเจ้าพนักงานช่างใหญ่เป็นผู้บริหารงานตามพระราชกำหนดฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน เกี่ยวกับการกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล การปลูกสร้างหรือซ่อมแซมโรงเรือนที่จะเป็นเหตุให้บังเกิดโรคได้ และการขนย้ายสิ่งโสโครก

ต่อมาได้มีประกาศและออกพระราชบัญญัติอื่น ๆ อีก เช่น พระราชบัญญัติสำหรับตรวจป้องกันโรคสัตว์พาหะ ร.ศ. 119 พระราชบัญญัติแจ้งโรคระบาด พ.ศ. 2456

ในปี พ.ศ. 2468 กระทรวงนครบาลยุบไปรวมกับกระทรวงมหาดไทย กรมแพทย์สุขาภิบาลจึงได้ไปขึ้นอยู่กับกรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และได้เปลี่ยนชื่อเป็น กองสาธารณสุขพระนคร ในปี พ.ศ. 2472

ในระยะแรก กองสาธารณสุขพระนครมีหน้าที่ควบคุมการสาธารณสุขในอาณาภพนั้นในเขตพระนคร-ธนบุรี สำหรับในพระนครได้จัดตั้งที่ทำการสุขาภิบาลและสาธารณสุขรวม 7 แขวง ได้แก่

1. แขวงพระนคร ตั้งอยู่ที่กองสาธารณสุขพระนครในกระทรวงมหาดไทย
2. แขวงบางรัก ตั้งอยู่ที่สุขศาลาบางรัก

3. แขวงบ่อมปราบ ตั้งอยู่ที่ตึกกองโอสถศาลา (ปัจจุบัน คือ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)
4. แขวงปทุมวัน มีที่ทำการอยู่ที่ตึกกองโอสถศาลา
5. แขวงดุสิต มีที่ทำการอยู่ที่ตึกกองสาธารณสุขพระนคร
6. แขวงสัมพันธวงศ์ มีที่ทำการอยู่ที่กองโอสถศาลา
7. แขวงพญาไท มีที่ทำการอยู่ที่กองสาธารณสุข พระนคร

ใน พ.ศ. 2479 ได้มีประกาศพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลกรุงเทพขึ้น และมีพระราชกฤษฎีกาการมอบกิจการสาธารณสุขพระนคร ให้ขึ้นกับเทศบาลนครกรุงเทพ กองสาธารณสุขจึงถูกโอนมาสังกัดอยู่ในเทศบาลนครกรุงเทพ ตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม 2480 และใช้ชื่อว่า กองสาธารณสุขเทศบาลนครกรุงเทพ

กองสาธารณสุขเทศบาลนครกรุงเทพ ได้จัดแบ่งหน่วยงานดังนี้

1. แผนกกลาง
  - ก. หมวดสุขาภิบาล
  - ข. หมวดอาหารและยา
3. แผนกโรคติดต่อ
  - ก. หมวดโรคติดต่อ
  - ข. หมวดไข้จับสั่น
4. แผนกสุขศาลา
  - ก. หมวดสุขศาลา
  - ข. หมวดโรคตา
5. แผนกทันตกรรม
6. แผนกสงเคราะห์แม่และเด็ก
7. แผนกโรงพยาบาล (โอนไปสังกัดโรงพยาบาลกลางเมื่อ พ.ศ. 2504)
8. โรงฆ่าสัตว์ ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2499
9. แผนกอนามัยโรงเรียน ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2504

แผนกทันตแพทย์ที่ทำงานในกองนี้ ยังเป็นแพทย์สังกัดกรมอนามัยซึ่งเทศบาลยืมมาใช้ จน พ.ศ. 2949 เทศบาลจึงได้เริ่มรับแพทย์ในสังกัดของเทศบาลเอง เมื่อ พ.ศ. 2503 จึงเลิกขอยืมมาใช้ โดยพนักงานทุกคนที่ทำงานในกองสาธารณสุขต้องเป็นพนักงานสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพ

กิจการของกองสาธารณสุขได้ขยายตัวและเจริญขึ้นมาโดยลำดับ จนใน พ.ศ. 2506 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นฝ่ายสาธารณสุขเทศบาลนครกรุงเทพ โดยในปัจจุบันนี้มีกองในสังกัด 3 กองและศูนย์บริการสาธารณสุข 18 ศูนย์ คือ

1. กองสุขาภิบาล มี — แผนกสุขาภิบาลทั่วไป
  - แผนกสุขาภิบาลอาหารและตลาด
  - แผนกประสานงานสาธารณสุข
  - แผนกกำจัดแมลงและสัตว์นำโรค
2. กองควบคุมโรคติดต่อ มี — แผนกป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
  - แผนกวิจัยและชันสูตรโรค
  - แผนกควบคุมการฆ่าสัตว์
3. กองส่งเสริมสุขภาพ มี — แผนกศึกษาอบรม
  - แผนกพยาบาลสาธารณสุข
  - แผนกสถิติพยากรณ์ชีพ
4. ศูนย์บริการสาธารณสุข มี 18 แห่ง มีนายแพทย์ เจก ณะศิริ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายสาธารณสุข เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2503

สภาพทั่วไปและปัญหาในการพัฒนางานสาธารณสุข

การจัดทำแผนงานพัฒนาสาธารณสุขของกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ได้อาศัยหลักเกณฑ์จากแผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520—พ.ศ. 2524) และเนื่องจากกรุงเทพมหานครไม่เคยจัดทำแผนมาก่อน ฉะนั้น ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาเพื่อการวิเคราะห์เขตเมือง ได้รวบรวมเท่าที่มีอยู่มาประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนสำหรับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนางานด้านสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร พอสรุปได้ดังนี้

1. ฐานะสถานะอนามัยประชากร

1.1 ปัญหาสืบเนื่องจากสถานะอนามัยโดยตรง ในระยะ 20 ปีมาแล้วสถิติอัตราการตายของประชากรลดลง โดยเฉพาะอัตราการตายของโรคที่ลดลงอย่างมาก ได้แก่ โรคติดต่อต่าง ๆ เช่น ไข้จับสั่น บิด วัณโรค ทั้งนี้เป็นผลมาจากการพบยาปฏิชีวนะใหม่ ๆ มากกว่าผลจากการจัดการเรื่องน้ำประปา การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล ฯลฯ นอกจากนี้ยังพบว่ามี การเพิ่มขึ้นของโรคทางจิต โรคหัวใจ เป็นต้น

1.2 ปัญหาสืบเนื่องมาจากการเพิ่มประชากร ระยะ 20 ปี ที่ผ่านมาพบว่าประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) มีจำนวนวันสูงถึง 45% ของประชากรทั้งหมด โดยมีประชากรวัยทำงานเพียง 41% และประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 3,000 บาทต่อคนมีจำนวนถึง 81.3% อีกประการหนึ่งเป็นเพราะการกระจายรายได้ไม่ดี ตลอดจนพื้นฐานทางการศึกษาซึ่งทำให้เป็นต้นเหตุของปัญหาด้านโภชนาการ โรคติดต่อที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ

2. การวางแผนการบริหารงานสาธารณสุข

2.1 ในการวางแผนระดับชาติทั้ง 3 ครั้งที่ผ่านมา นั้น เป็นการวางแผนโดยระดับการบริหารส่วนกลาง (กระทรวงสาธารณสุข) โดยตรง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย สำหรับกรุงเทพมหานคร ยังไม่เคยจัดทำแผน แต่ก็ได้มีการกำหนดเป้าหมายของงานบางอย่างไว้บ้าง

2.2 ลักษณะโครงสร้างของการบริหารงานไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ไม่มีการแบ่งแยกงานระหว่างกรุงเทพมหานครและหน่วยราชการอื่นชัดเจน จึงมีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกัน ขาดการประสานงาน รวมทั้งการจัดการยังไม่ดีพอ จึงเป็นเหตุให้ปัญหาสาธารณสุขบางประการ เช่น โรคติดต่อที่ป้องกันโดยวิธีให้ภูมิคุ้มกันจำเป็นต้องมีอยู่ ถึงแม้บริการด้านการแพทย์ในเขตของกรุงเทพมหานครจะอยู่ในระดับที่ดีแล้วก็ตาม

2.3 ในเขตกรุงเทพมหานคร เอกชนมีส่วนในการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การทันตกรรม และการเภสัชกรรม แต่ยังคงได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลน้อย ถ้าหากได้รับการสนับสนุนมากกว่านี้ จะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและทำให้บริการได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

3. การร่วมมือจากประชาชน

ประชาชนจะมีความสนใจในสุขภาพอนามัยเฉพาะเวลาที่เจ็บป่วยเท่านั้น การให้ความร่วมมือในด้านการป้องกันโรค การเฝ้าระวัง ตลอดจนการควบคุมโรคยังไม่สนใจมากพอ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครนับวันจะเป็นพิษมากขึ้นทุกที ซึ่งมีผลต่อสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนโดยตรง

งบประมาณ

งบประมาณของแผนพัฒนาการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะ 5 ปีของแผนงาน (พ.ศ. 2520—พ.ศ. 2524) รวมยอดเป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 596,026,000 บาท แยกออกเป็น

งบประมาณอุดหนุนจากกรุงเทพมหานคร

323,226,000 บาท

งบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาล

272,800,000 บาท

นโยบายของแผนงานพัฒนาการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร

1. จัดดำเนินการให้บริการด้านสาธารณสุขแบบผสมผสานงานอนามัยและงานรักษาพยาบาลควบคู่กันไป และขยายบริการให้กว้างขวางเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุดในทางปฏิบัติจะยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ต่อประชาชนและส่งเสริมสนับสนุนทุกวิถีทางในการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารสาธารณสุขให้มากขึ้น
2. ปรับปรุงงานด้านวางแผนครอบครัวให้มีประสิทธิภาพและเร่งด่วนยิ่งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็วในขณะนี้
3. ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนทั่วไปโดยสนับสนุนการออกกำลังกาย
4. ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของแม่และเด็กโดยการขยายกิจการและจัดให้มีการประกวดสุขภาพเด็ก
5. จัดบริการด้านการบำบัดรักษาและป้องกันยาเสพติด โดยจัดให้มีกิจการด้านให้คำแนะนำปรึกษา การบำบัดรักษาทั้งแบบผู้ป่วยภายนอกและภายใน มีการติดตามผู้ป่วยหลังการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิตใจ รวมทั้งการให้สงเคราะห์ทางสังคม
6. ดำเนินการป้องกันและแก้ไขภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ โดยจะศึกษาเรื่องอากาศเป็นพิษก่อน
7. เร่งรัดและปรับปรุงสุขภาพภิบาลมากขึ้น เน้นหนักเรื่องตลาดและร้านอาหาร
8. จัดระเบียบเกี่ยวกับการค้าเร่และการตั้งแผงลอยเพื่อมิให้เกิดขวางทางจราจรและสัญจร ทั้งยังสะดวกต่อการรักษาความสะอาดด้วย
9. กวดขันการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเฉพาะสถานที่ทำงานของกรุงเทพมหานครทุกแห่ง จะได้เฟื่องเป็นพิเศษเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี
10. ในด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ จัดให้มีการเฝ้าระวังโรคที่เป็นปัญหาทางสาธารณสุข ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับอันตรายในเรื่องนี้น้อยที่สุด
11. ปรับปรุงและขยายงานด้านควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ทั้งการกำจัดสุนัขที่ไม่มีเจ้าของ และเพิ่มบริการฉีดวัคซีนให้แก่สุนัขที่มีเจ้าของทั้งในสถานที่และจัดหน่วยเคลื่อนที่
12. ดำเนินงานด้านการควบคุมการฆ่าสัตว์ให้ถูกต้องตามหลักวิชาและสุจริตลักษณะ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค

13. ขยายพื้นฐานการให้บริการสาธารณสุข โดยจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขเพิ่มเติม สำหรับชุมชนที่ยังไม่มีศูนย์บริการสาธารณสุข ดำเนินการโดยหน่วยเคลื่อนที่

14. มีนโยบายให้โรงพยาบาล 4 แห่งในกรุงเทพมหานครเป็นโรงพยาบาลสำหรับรักษาโรคทั่วไป จัดขยายเตียงคนไข้สามัญเพิ่มขึ้นให้โรงพยาบาลมีเตียงรับคนไข้จิตเวชและคนไข้ยาเสพติด

15. ส่งเสริมการผลิตพยาบาลผู้ช่วยและสาร์วัตรสสุขภาพให้ได้มาตรฐานทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณเพียงพอกับความต้องการของงาน

16. ส่งเสริมบุคลากรทางสาธารณสุขทุกระดับในด้านการศึกษาต่อ ฝึกอบรม ตลอดจน การให้วิทยาการใหม่ ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจและสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

17. ปรับปรุงข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานครทางด้านสาธารณสุข ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

สรุปสาระสำคัญของโครงการต่าง ๆ ในแผนพัฒนาการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2520—พ.ศ. 2524

1. โครงการสร้างปรับปรุงและขยายศูนย์บริการสาธารณสุข

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานอนามัยกรุงเทพมหานคร

2. โครงการขยายเตียงคนไข้ในโรงพยาบาล

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักการแพทย์และโรงพยาบาลในสังกัด

3. โครงการบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่

เพื่อขยายพื้นฐานการให้บริการด้านการแพทย์และอนามัย โดย

ก. รับมอบกิจการในหน้าที่ของสำนักงานสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร

ข. ก่อสร้าง ปรับปรุง ขยายสถานที่และอุปกรณ์

ค. จัดหน่วยเคลื่อนที่สำหรับท้องที่ยังขาดบริการ

ง. ปรับปรุงระบบการนิเทศงาน

จ. ปรับปรุงระบบนำส่งผู้ป่วย

ฉ. การบริหารงานบุคคล รวมทั้งการฝึกอบรมกิจกรรมบริหารมีดังนี้

— การให้ภูมิคุ้มกันโรค

— การเฝ้าระวังและควบคุมโรคติดต่อ

การอนามัยแม่และเด็ก

- การวางแผนครอบครัว
- การรักษาพยาบาล
- โภชนาการ
- สุขศึกษา
- ทันทสาธารณสุข

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร

4. โครงการการป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด

เพื่อจัดดำเนินการแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดในเด็กนักเรียน โดย

ก. การตั้งคณะกรรมการประสานงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติดของ กรุงเทพมหานคร

ข. จัดตั้งคลินิกถอนพิษยาและฟื้นฟูจิตใจแบบผู้ป่วยนอก

ค. จัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป

ง. เน้นเรื่องการสุขศึกษาและเผยแพร่เรื่องโทษภัยของยาเสพติดและการป้องกัน

จ. ส่งเสริมสุขภาพจิต

ฉ. จัดให้มีการตรวจสอบสารเสพติดในปัสสาวะ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร

5. โครงการวางแผนครอบครัว

เพื่อขยาย เร่งรัด และปรับปรุงการให้บริการ โดย

ก. ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนสมาคม องค์การ ในการขยายบริการ รวมทั้งการทำหมัน

ข. ปรับปรุงเรื่องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ค. ประเมินผลการจัดบริการ โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล

ง. เน้นการดำเนินงานในแหล่งเสื่อมโทรม

จ. ประสานงานกับโครงการอื่น โดยใช้พนักงานวางแผนครอบครัวที่มีอยู่แล้วช่วยงาน ด้านอื่นด้วย

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองส่งเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย

6. โครงการอนามัยโรงเรียน

เพื่อรับโอนกิจการด้านอนามัยโรงเรียนจากกองสาธารณสุขและปรับปรุงกิจการ

- ก. กำหนดการโอนกิจการด้านอนามัยโรงเรียนจากกองสาธารณสุข
  - ข. แก้ไขปัญหาด้านบุคลากร โดยเพิ่มพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล กับการให้พยาบาล
เวชปฏิบัติ รวมทั้งการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่การจัดระเบียบนิเทศงาน
  - ค. การจัดฝึกอบรมครูระดับบริหาร ครูพยาบาลประจำชั้น และครูแนะแนว
  - ง. ส่งเสริมความสำคัญของบ้านและโรงเรียน
- หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองส่งเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย

7. โครงการการพัฒนาทันตสาธารณสุข

เพื่อลดปัญหาทางด้านทันตกรรม โดยปรับปรุงโครงสร้างในด้านการให้บริการ คือ

- ก. ขยายการให้บริการทันตสุขภาพแบบเพิ่มทวีในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา
- ข. จัดให้มีระบบนิเทศงานทันตสาธารณสุข
- ค. จัดให้มีการนำส่งผู้ป่วยทางทันตกรรม
- ง. อบรมเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุขและครูในเรื่องทันตสุขศึกษาและทันตกรรม

ป้องกัน

จ. จัดหน่วยเคลื่อนที่ในเขตพื้นที่ซึ่งขาดบริการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย

8. โครงการโภชนาการ

เพื่อยกระดับทางโภชนาการของแม่และเด็ก โดย

- ก. สนับสนุนมารดาให้เลี้ยงทารกด้วยน้ำนมตนเอง
- ข. เพิ่มอาหารเสริมทารกและอาหารเสริมโปรตีนแก่เด็กก่อนวัยเรียน และอาหารเสริม
ของมารดา โดยเน้นสำหรับผู้มีรายได้น้อยในแหล่งเสื่อมโทรม

ค. ให้โภชนศึกษาในศูนย์บริการสาธารณสุขและเคลื่อนที่

ง. อบรมเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองส่งเสริมสาธารณสุข สำนักอนามัย

9. โครงการสุขศึกษา

เพื่อปรับปรุงกลวิธีในการดำเนินงาน โดยสอดแทรกในงาน

- ก. ด้านสาธารณสุข ผ่านโรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข หน่วยให้บริการ
สาธารณสุขต่าง ๆ โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายปฏิบัติงาน

ข. ด้านการศึกษา เป็นวิชาในหลักสูตรการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษา

ค. ด้านสื่อสารมวลชนและเอกชน ร่วมกับกองประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองส่งเสริมสาธารณสุข สำนักอนามัย

10. โครงการสุขภาพีบาลและอาหาร

เพื่อควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของประชาชนในเรื่องอาหาร ส่งเสริมให้
ประชาชนรู้จักป้องกันหรือพิทักษ์ประโยชน์ของตนเอง โดย

ก. การตรวจแนะนำ ควบคุมสถานที่ผลิต จำหน่าย แจกจ่ายอาหาร เช่น ตลาดร้านค้า
ร้านจำหน่ายอาหาร แผงขายอาหาร

ข. จัดระบบการเก็บตัวอย่างอาหารเพื่อตรวจวิเคราะห์

ค. อบรมผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับอาหาร

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย

11. โครงการอาชีวอนามัย

เพื่อควบคุมป้องกันโรคอันเกิดจากการประกอบอาชีพในสิ่งแวดล้อม การทำงานที่
ไม่เหมาะสมและป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน โดย

ก. การตรวจร่างกายและรักษาพยาบาลคนงาน

ข. การตรวจสิ่งแวดล้อมและสภาพโรงงานเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ

ค. การฝึกอบรมและการอาชีวศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย

12. โครงการให้ภูมิคุ้มกันโรค

เพื่อแก้ปัญหาการป่วยด้วยโรคติดต่อป้องกันได้โดยการให้ภูมิคุ้มกันโรค โดย

ก. กำหนดแผนงานที่แน่นอนโดยร่วมกับฝ่ายพยาบาล

ข. ให้โรงพยาบาลและคลินิกเอกชนร่วมให้บริการ โดยสนับสนุนด้วยวัคซีน ฯลฯ

ค. อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น เพิ่มบริการวันอาทิตย์

ง. จัดเตรียมคู่มือในการปฏิบัติงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร

13. โครงการเฝ้าระวังและควบคุมโรคติดต่อ

เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาด การป่วย และการตายด้วยโรคติดต่อต่าง ๆ โดย

ก. ให้ อสม., ผสส. ฯลฯ เข้าร่วมในระบบงานโรค

ข. จัดบริการเยี่ยมแนะนำผู้ป่วยโรคติดต่อที่ได้รับรายงาน

ค. จัดให้มีการเฝ้าระวังและสังเกตโรค โดยกำหนดความรับผิดชอบให้งานต่าง ๆ และศูนย์บริการสาธารณสุข

ง. ปรับปรุงจัดหาบุคลากร เครื่องใช้ อุปกรณ์เครื่องใช้ด้านการชันสูตรโรค

จ. ปรับปรุงงานด้านการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์สถิติต่าง ๆ

ฉ. ประสานกับโครงการอื่นในการใช้บุคลากรร่วมกัน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย

14. โครงการควบคุมยุงลาย

ขยายและปรับปรุงงานด้านการควบคุมยุงลายเพื่อลดอัตราการป่วยของโรคไข้เลือดออก โดย

ก. การสำรวจหาแหล่งเพาะพันธุ์ยุงและดำเนินการทำลาย

ข. การควบคุมและทำลายลูกน้ำและตัวยุง

ค. การควบคุมการระบาดของโรค

ง. การให้สุขศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย

15. โครงการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

เพื่อระวังมิให้อัตราการตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าเพิ่มขึ้น และระงับเหตุรำคาญจากสุนัข

ก. ขยายกิจการด้านการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ข. ปรับปรุงและขยายงานด้านการกำจัดสุนัขเถื่อน

ค. ดำเนินการควบคุมสุนัขไม่ให้เพิ่มขึ้นโดยการตอน

ง. พิจารณาพระราชบัญญัติป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า หรือการออกข้อบัญญัติเพื่อให้การควบคุมโรคนี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จ. ส่งเสริมการเลี้ยงสุนัขที่ถูกต้อง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร

